

SỞ GD&ĐT HẢI DƯƠNG
TRƯỜNG THPT CHUYÊN
NGUYỄN TRÃI

ĐỀ THI NĂNG KHIẾU LẦN I- KHỐI 10
NĂM HỌC 2020 - 2021
MÔN: NGỮ VĂN

Thời gian làm bài: 180 phút (không kể thời gian giao đề)

(Đề thi có 01 trang)

Ngày thi: 05/10/2020

Câu 1.(4.0 điểm)

Tác phẩm “Cánh buồm thám đờ” của nhà văn Aleksandr Grin kể câu chuyện chàng thuyền trưởng Gray tình cờ biết được mơ ước, khát khao cháy bỏng của một cô gái về tương lai sẽ có chàng trai đến đón mình trên con thuyền có cánh buồm thám đờ nên đã âm thầm giúp cô biến ước mơ thành hiện thực. Trước khi đến đón người con gái ấy bằng con thuyền có cánh buồm thám đờ, Gray đã nói về điều kì diệu trong cuộc sống với một người thủy thủ đồng hành:

“Phải tự tay mình tạo ra những điều gọi là kì diệu. Với một ai đó coi tiền bạc là quý giá nhất thì ban cho anh ta tiền bạc chẳng khó gì. Nhưng khi tâm hồn áp ủ hạt giống của một loài cây khát vọng cháy bỏng - ấy là điều kì diệu - thì hãy đem lại điều kì diệu nếu ta có thể. Cả người ấy và ta sẽ được làm mới lại tâm hồn”.

Từ câu nói của thuyền trưởng Gray, hãy chia sẻ suy nghĩ của anh/chị về điều kì diệu trong cuộc sống.

Câu 2. (6.0 điểm)

Đọc truyện cổ tích Việt Nam, nhà thơ Lâm Thị Mĩ Dạ có những cảm nhận như sau:

“Tôi yêu truyện cổ nước tôi

Vừa nhân hậu lại tuyệt vời sâu xa”

(Trích “Truyện cổ nước mình”)

Anh/chị hãy bình luận ý kiến trên bằng những hiểu biết về truyện cổ tích Việt Nam.

.....Hết.....

Họ và tên thí sinh: .....Số báo danh.....

Chữ ký giám thị 1.....Chữ ký giám thị .....

ĐÁP ÁN - THANG ĐIỂM THI NĂNG KHIẾU LẦN I - LỚP 10

Môn: Ngữ văn.

(Đáp án - thang điểm: gồm 03 trang)

Câu	Yêu cầu	Điểm
1	NGHỊ LUẬN XÃ HỘI	4.0
	1. Yêu cầu về kĩ năng	
	- Biết cách viết một bài văn nghị luận xã hội về một tư tưởng đạo lí, bố cục bài viết sáng rõ, mạch lạc, diễn đạt trôi chảy, không mắc lỗi chính tả, dùng từ, đặt câu. - Có sự kết hợp các thao tác nghị luận trong quá trình bàn luận: giải thích, bình luận, phân tích, chứng minh, so sánh, bác bỏ..., dẫn chứng tiêu biểu, chọn lọc.	
	2. Yêu cầu về kiến thức: Học sinh có thể triển khai vấn đề linh hoạt song cần đảm bảo các nội dung cơ bản sau:	
	* Giới thiệu vấn đề cần bàn: điều kì diệu trong cuộc sống và trích dẫn câu nói của nhân vật Gray.	0.25
	* Giải thích làm rõ vấn đề nghị luận: - Giải thích nội dung câu nói: Câu nói thể hiện quan niệm về điều kì diệu, ý nghĩa của điều kì diệu và cách thức tạo ra điều kì diệu trong cuộc sống: + Không thể chờ đợi điều kì diệu từ lực lượng siêu nhiên mà tự con người phải tạo ra điều kì diệu trong cuộc sống này cho mình và cho người khác. + Điều kì diệu trong cuộc sống này là những tâm hồn ấp ủ những ước mơ, khát vọng đẹp đẽ, cháy bỏng, vượt lên trên thực tại. Nó hoàn toàn khác biệt với những ham muốn, khao khát về tiền bạc. Điều kì diệu trong cuộc sống còn là khi ta giúp ai đó thực hiện được ước mơ, khát vọng của họ. + Ý nghĩa của điều kì diệu trong cuộc sống: “làm mới lại tâm hồn” nghĩa là khiến tâm hồn con người trong sáng, đẹp đẽ hơn, tin yêu vào cuộc sống hơn. => Câu chuyện và câu nói của thuyền trưởng Gray dù lãng mạn nhưng đem tới cho ta cái nhìn mới mẻ, sâu sắc về điều kì diệu trong cuộc sống con người	0.75
	* Bình luận: - Trong cổ tích, điều kì diệu là những phép màu. Còn trong cuộc sống, điều kì diệu là những điều kì lạ, phi thường, vượt lên những trật tự, quy luật, giới hạn bình thường của cuộc sống và mang chứa những giá trị tốt đẹp, những thông điệp của tình yêu thương.	0.25

	<p>- Biểu hiện của điều kì diệu:</p> <p>+ Trong thế giới tự nhiên: là những hiện tượng kì lạ, trái quy luật như một mầm cây nảy trên mảnh đất khô cằn, sỏi đá, một bông hoa xuyên qua tuyết trắng của mùa đông hay một bông súng nở trong siêu bão...</p> <p>+ Trong cuộc sống của con người, lúc nào điều kì diệu xảy ra?</p> <p>Những ước mơ bay bổng, những khát vọng cao đẹp của con người trở thành hiện thực bằng niềm tin, sự nỗ lực của bản thân và bằng sự nâng đỡ, giúp đỡ của người khác.</p> <p>Sự chiến thắng của con người với nghịch cảnh, khó khăn để tồn tại, vươn lên khẳng định bản thân.</p> <p>Sự chiến thắng của tình yêu thương, lòng vị tha với lẽ thường, với cái tầm thường, vị kỉ để khẳng định những giá trị cao đẹp trong cuộc sống.</p> <p><i>(HS nêu những biểu hiện cụ thể)</i></p>	0.5
	<p>- Ý nghĩa của điều kì diệu trong cuộc sống:</p> <p>+ Đem lại niềm hạnh phúc cho con người bởi điều kì diệu luôn gắn với yêu thương và tạo nên những kì tích, giá trị tốt đẹp.</p> <p>+ Cho con người động lực, sức mạnh để vượt lên những khắc nghiệt và khó khăn của cuộc sống.</p> <p>+ Làm cuộc sống này bớt khô cằn, thực dụng, bớt đi cái xấu, cái ác, khiến con người có niềm tin, niềm hi vọng vào những điều tốt đẹp trong cuộc sống. Nó khiến cuộc sống tự viết nên câu chuyện cổ tích của mình.</p> <p><i>(HS kết hợp nêu dẫn chứng)</i></p>	1.25
	<p>* Bàn bạc mở rộng:</p> <p>- Cách thức tạo ra điều kì diệu trong cuộc sống:</p> <p>+ Điều kì diệu phải do con người nỗ lực tự tạo ra cho mình và do con người đem tới cho nhau. Không có sự kì diệu nào tạo ra trong cô độc. Sự kì diệu là kết quả của hai nguồn sức mạnh: bên trong và bên ngoài, từ sự nỗ lực của bản thân và sự giúp đỡ của người khác.</p> <p>+ Điều kì diệu được tạo nên khi con người có lòng dũng cảm, biết khao khát, biết yêu thương, biết hướng tới những điều đẹp đẽ, cao thượng trong cuộc sống. Điều kì diệu trong cuộc sống vì thế luôn tôn vinh giá trị người, tôn vinh cái đẹp, cái thiện.</p>	0.5
	<p>- Liên hệ thực tế: hàng ngày hàng giờ những điều kì diệu vẫn được tạo ra trong cuộc sống này bằng những hành động phi thường hoặc những việc làm tử tế nhỏ bé... để</p>	0.25

	ta không mất niềm tin vào những điều tốt đẹp, vào sức mạnh của con người.	
	<p>*Kết thúc vấn đề, rút ra bài học:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Điều kì diệu do con người tạo ra không thể thiếu trong cuộc sống này. - Điều kì diệu được tạo nên bởi khát vọng đẹp đẽ và sức mạnh tinh thần phi thường của con người. Nó là phương thuốc thần kì nuôi dưỡng tâm hồn con người và tạo nên những điều đẹp đẽ trong cuộc sống. Mỗi chúng ta hãy sống hết mình để tạo ra điều kì diệu trong cuộc sống của mình và người khác. 	0.25
2	NGHỊ LUẬN VĂN HỌC	6.0
	<p>1. Yêu cầu về kĩ năng:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Biết cách viết một bài văn nghị luận văn học (bàn về một ý kiến), bố cục mạch lạc, luận điểm sáng rõ, hành văn trôi chảy, diễn đạt không mắc lỗi và có cảm xúc. - Kết hợp được các thao tác nghị luận: giải thích, bình luận, phân tích, chứng minh, bác bỏ, so sánh... 	
	2. Yêu cầu về kiến thức: Học sinh có thể triển khai vấn đề theo nhiều cách, song cần đảm bảo các ý cơ bản sau:	
	*Giới thiệu vấn đề: vẻ đẹp trí tuệ, tâm hồn của nhân dân trong truyện cổ tích, giá trị nội dung của truyện cổ tích (trích dẫn ý kiến thể hiện qua hai câu thơ).	0.5
	<p>* Giải thích: Hai câu thơ thể hiện những cảm nhận của nhà thơ Lâm Thị Mỹ Dạ về truyện cổ tích Việt Nam với tư cách một người tiếp nhận:</p> <ul style="list-style-type: none"> - “Truyện cổ” được nói tới trong hai câu thơ là <i>truyện cổ tích</i> - thể loại tự sự dân gian bằng văn xuôi, có sự tham gia đậm nét của yếu tố hoang đường, kì ảo, kể về những con người bình thường nơi trần thế trong cuộc sống nhiều cơ cực, đắng cay nhằm thể hiện những quan niệm đạo đức, triết lí nhân sinh và ước mơ, khát vọng của nhân dân lao động về công bằng, hạnh phúc. Thế giới cổ tích có đặc điểm, quy luật riêng: thế giới ấy luôn phân cực thiện ác và là một thế giới “hiện thực trong mơ ước” vô cùng kì diệu, hấp dẫn. Với người Việt, truyện cổ tích luôn gắn bó với tuổi thơ tựa như cái nôi nuôi dưỡng tâm hồn - “<i>Nhân hậu</i>”: là đánh giá về tâm hồn giàu tình yêu thương con người của nhân dân lao động trong truyện cổ tích. Sâu xa hơn, hai chữ “nhân hậu” khái quát giá trị nhân đạo, nhân văn của truyện cổ tích. + “<i>Tuyệt vời sâu xa</i>”: là đánh giá về vẻ đẹp trí tuệ của nhân dân trong truyện cổ tích thể hiện qua nhận thức, quan niệm về đạo đức, nhân sinh. <p>=> Hai câu thơ thể hiện cảm nhận về những giá trị nội dung cơ bản của truyện cổ tích Việt Nam: giá trị nhân văn, nhân đạo và giá trị nhận thức, cũng là hai phẩm chất đáng quý của người bình dân thể hiện qua truyện cổ tích: tấm lòng nhân hậu,</p>	0.75

<p>giàu tình yêu thương con người và trí tuệ lành mạnh, sâu sắc.</p>	
<p>* Bình luận và phân tích, chứng minh vấn đề:</p> <p>- Ý kiến trên đã khái quát chính xác <i>những đặc điểm cũng là giá trị về nội dung</i> của truyện cổ tích:</p> <p>+ Truyện cổ tích thể hiện tâm hồn của nhân dân lao động với nét nổi bật là nhân hậu, giàu tình yêu thương con người.</p> <p>Nhân dân lao động thể hiện trong cổ tích niềm cảm thông sâu sắc với những con người bé nhỏ có phẩm chất tốt đẹp mà phải chịu bất hạnh, đau khổ.</p> <p>Nhân dân lao động thể hiện trong cổ tích thái độ đề cao, ca ngợi vẻ đẹp của con người, nhất là vẻ đẹp của phẩm chất theo lí tưởng thẩm mỹ và đạo đức của mình.</p> <p>Nhân dân lao động thể hiện trong cổ tích thái độ đồng tình, bên vực những ước mơ, khát vọng đẹp đẽ, chính đáng của con người khi xây dựng nên trong cổ tích một thế giới hiện thực trong mơ ước, rọi chiếu ánh sáng kì ảo của hạnh phúc vào những cuộc đời bất hạnh.</p> <p><i>(HS phân tích kết hợp lấy dẫn chứng)</i></p> <p>+ Truyện cổ tích còn thể hiện trí tuệ “tuyệt vời sâu xa” qua những triết lí sống giản dị mà sâu sắc, phù hợp với lí tưởng đạo đức và công lí của nhân dân lao động xưa.</p> <p>Triết lí, quan niệm về cái đẹp theo lí tưởng của nhân dân: coi trọng vẻ đẹp bên trong, vẻ đẹp tâm hồn, phẩm giá, nhân cách.</p> <p>Triết lí về thiện ác, về nhân quả trong cuộc sống: “ở hiền gặp lành”, “ác giả ác báo”, “hại nhân, nhân hại”.</p> <p>Triết lí, quan niệm về hạnh phúc rất trần thế.</p> <p><i>(Học sinh phân tích kết hợp lấy dẫn chứng)</i></p>	<p>3.5</p>
<p>* Bàn bạc mở rộng vấn đề:</p> <p>- Qua tâm hồn nhân hậu và trí tuệ sâu sắc của nhân dân lao động xưa trong truyện cổ tích, ta nhận ra một phẩm chất tốt đẹp của nhân dân lao động: lạc quan, giàu sức sống.</p> <p>- Những giá trị của cổ tích cũng là những giá trị của văn học dân gian và rộng hơn là văn học dân tộc. Tâm hồn nhân dân lao động trong cổ tích chính là bản sắc tâm hồn dân tộc.</p> <p>- Truyện cổ tích không chỉ có giá trị nội dung sâu sắc mà còn có giá trị thẩm mỹ. Cái đẹp nghệ thuật của truyện cổ tích chính là phương thức phản ánh hiện thực bằng</p>	<p>1.0</p>

	<p>yếu tố kì ảo, hoang đường. Chính cái kì ảo kết hợp nhuần nhuyễn với yếu tố hiện thực đã tạo nên một thế giới cổ tích đặc trưng vô cùng hấp dẫn với người đọc.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Những giá trị nội dung và nghệ thuật của truyện cổ tích có ảnh hưởng sâu sắc tới văn học viết sau này và tâm hồn của con người Việt Nam nhiều thế hệ. <p><i>(HS kết hợp minh chứng cụ thể nếu cần)</i></p>	
	<p>*Kết thúc vấn đề:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Khẳng định lại một lần nữa quan điểm của bản thân về vấn đề. - Nêu thêm suy nghĩ, cảm nhận của cá nhân. 	0.25

Người ra đề và soạn đáp án

Đặng Thị Lan Anh

Người duyệt đề

Bùi Đình Nhiễu (Đã duyệt)